

Assignatura	28933 Iconografia de l'Art Medieval				
Professor	Francesc Josep de Rueda Roigé				
Cicle	Primer	Quadrimestre	Segon	Crèdits 6	Tipus Obligatòria
Curs	Primer	Horari	Grup 1 Dimarts i Dijous (10:00 a 11:30) Grup 2 Dimarts i Dijous (11:30 a 13:00)		

Contingut:

Anàlisi dels principals motius iconogràfics de l'Art de l'Edat Mitjana, tant a Orient com sobretot a Occident.

Objectius:

L'estudiant serà capaç de distingir els temes iconogràfics més representatius de l'art medieval i d'explicar-ne la seva significació.

Temari:

1. Historiografia i centres de recerca iconogràfica. Iconografia en el món medieval: precedents i trets generals.
2. Art Bizantí. La polèmica entre els iconòduls i els iconoclastes. Iconografia de les primeres imatges religioses amb posterioritat al triomf de l'ortodòxia (any 843). Principals creacions iconogràfiques. Programa iconogràfic desenvolupat en la decoració murals d'una església medieval: el Katholikon del monestir d'Hosios Lukas (Grècia).
3. Art Bizantí. Iconografia de Crist, la Verge i els sants. Tipologies. Especial referència als temes de la Dèisi i el Judici Final.
4. La imatge cristiana a l'art occidental. L'Apocalipsi i els temes iconogràfics dels Beatus. *Maiestas Domini. Maiestas Mariae.*
5. L'Antic Testament. Fonts i temes. Representacions a les arts plàstiques. El Nou Testament. Fonts i temes. Representacions a les arts plàstiques. El simbolisme tipològic. Anàlisi iconogràfica d'algunes portades historiades.
6. Relats hagiogràfics i la seva utilització. Els bestiaris. Alguns exemples escultòrics i pictòrics concrets.
7. Influència de l'art antic en l'art medieval. Anàlisi d'alguns casos concrets: la imatge de la luxúria, Ganimedes, les representacions dels mesos, el zodíac, l'espinari... Iconografia profana i semi-profana. Imatges eròtiques en contextos religiosos.

Avaluació:

Examen: 90 % de la nota final. Treball tutoritzat: 10 % de la nota final.

Tutoria integrada:

Desenvolupament d'un treball, de caràcter breu, sobre un motiu iconogràfic prèviament donat. L'estudiant l'haurà de comentar necessàriament amb el professor, a mesura que el vagi fent, i li indicarà -si és el cas- qualsevol incidència que sorgeixi.

Bibliografia:

Bibliografia bàsica:

- DUCHET-SUCHAUX, Gaston – PASTOUREAU, Michel, *Guía iconográfica de la Biblia y los santos*, Alianza, Madrid, 1996 (traduït de l'ed. francesa del 1994; ed. original: 1990).
- GERARD, André-Marie (amb la col.laboració d'Andrée Nordon-Gerard i François Tollu), *Diccionario de la Biblia*, Milhojas, Anaya & Mario Muchnik, 1995 (ed. original francesa: 1989).

Bibliografia complementària:

- BECKWITH, John, *Arte paleocristiano y bizantino*, Manuales Arte Cátedra, Cátedra, 1997.
- CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel Antonio, *Introducción al Método Iconográfico*, Tórculo, Santiago de Compostela, 1997 (2a. ed.; també està editat per Ariel, Barcelona, 1998).
- DEBIDOUR, V. H., *Le bestiaire sculpté du Moyen Âge en France*, Grandes Études d'Art et d'Archéologie, núm. 2, Arthaud, París, 1961.
- DURLIAT, Marcel, *La sculpture romane de la route de Saint-Jacques. De Conques à Compostelle*, Comité d'Études sur l'Histoire et l'Art de la Gascogne, Mont-de-Marsan, 1990.
- ESTEBAN LORENTE, Juan Francisco, *Tratado de iconografía*, Colección Fundamentos, núm. 110, Istmo, Madrid, 1994.
- FERRANDO ROIG, Juan, *Iconografía de los santos*, Ediciones Omega, Barcelona, 1950 (reimpr. 1996)
- GAIGNEBET, Claude - LAJOUX, Jean-Dominique, *Art profane et religion populaire au Moyen Âge*, Presses Universitaires de France, París, 1985.
- GRABAR, André, *Las vías de la creación en la iconografía cristiana*, Alianza Forma, núm. 49, Alianza, Madrid, 1985 (ed. original francesa: 1979).
- GUERRA, Manuel, *Simbología románica. El cristianismo y otras religiones en el arte románico*, Fundación Universitaria Española, Madrid, 1978.
- MALAXECHEVERRÍA, Ignacio, *Fauna fantástica de la Península Ibérica*, Kriselu, San Sebastián, 1991.
- MANEIKIS KNIAZZEH, Charlotte S. - NEUGAARD, Edward J. (ed.), *Vides de sants rosselloneses*, tres volums, Fundació Vives Casajuana, Barcelona, 1977.
- MATEO GÓMEZ, Isabel, *Temas profanos en la escultura gótica española. Las sillerías de coro*, CSIC, Instituto Diego Velázquez, Madrid, 1979.
- MONREAL Y TEJADA, Luis, *Iconografía del Cristianismo*, El Acantilado, núm. 37, El Acantilado, Barcelona, 2000.
- ORRIOLS ALSINA, Anna, "Hagiographie et art roman en Catalogne", *Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa*, XXIX (Cuixà, 1998), pp. 121-141.
- PANUNZIO, Saverio, *Bestiaries*, Els nostres clàssics, Col·lecció A, vols. 91 i 92, Barcino, Barcelona, 1963-1964.
- RÉAU, Louis, *Iconographie de l'art chrétien*, sis volums, Presses Universitaires de France, París, 1955-1959 (traduït al castellà per Ediciones del Serbal, Barcelona, 1996 en endavant).
- REVILLA, Federico, *Diccionario de iconografía y simbología*, Arte - Grandes temas, Cátedra, Madrid, 1995 (2a. ed. corregida i augmentada) (ed. original: 1990).
- SAXL, Fritz, *La vida de las imágenes. Estudios iconográficos sobre el arte occidental*, Alianza Forma, núm. 89, Alianza, Madrid, 1989 (ed. original anglesa: 1957).
- SEBASTIÁN LÓPEZ, Santiago, *Iconografía Medieval*, Etor, Donostia, 1988.
- VORÁGINE, Santiago de la, *La leyenda dorada*, Alianza Forma, núms. 29 i 30, Alianza, Madrid, 1982.

- WAAL, H. van de, *Iconclass. An iconographic classification system*, diversos volums, North-Holland Publishing Company, Amsterdam - Oxford - Nova York, 1973-1985.
- YARZA, Joaquín - GUARDIA, Milagros - VICENS, Teresa, *Arte Medieval I. Alta Edad Media y Bizancio*, Fuentes y Documentos para la Historia del Arte, núm. II, Gustavo Gili, Barcelona, 1982.
- YARZA, Joaquín *et al.*, *Arte Medieval II. Románico y Gótico*, Fuentes y Documentos para la Historia del Arte, núm. III, Gustavo Gili, Barcelona, 1982.
- YARZA LUACES, Joaquín (ed.), *Estudios de iconografía medieval española*, Universidad Autónoma de Barcelona, Bellaterra (Barcelona), 1984.
- YARZA LUACES, Joaquín, "Reflexiones sobre la iconografía medieval hispana", *Cuadernos de Arte e Iconografía*, t. II, núm. 3 (Madrid, 1989), pp. 27-46.